

**NIEBO
NAD
SZĘŚCIANEM**

**NIEBO
NAD
SZEŚCIANEM**
ELŻBIETA WASYŁYK

ZAMIAST WSTĘPU

Któregoś dnia, zaskoczony, dostałem od Elżbiety Wasyłyk maila z prośbą, abym napisał wstęp do jej książki. Znamy się od wielu lat, lubimy, czasem widzujemy się i piszemy do siebie, stąd pewnie ta prośba – tłumaczyłem sobie.

Elżbieta jest przede wszystkim znakomitą i rozpoznawalną malarką. Lubi duże płaszczyzny, szeroki, ekspresyjny gest. Nie jest przy tym agresywna. Udaje jej się zachować liryzm, czułość widzenia. Fascynuje ją świat mistyki, tajemnica egzystencji. Konsekwentnie pokazuje człowieka, który szuka dopełnienia: w sobie samym, w drugim człowieku. Szuka potwierdzenia własnej tożsamości. Jeden z częstych motywów tego malarstwa: przenikanie się postaci, zapadanie ich w kolejne pokłady siebie. Obraz zamienia się w rodzaj przejmującego palimpsestu.

To trzecia książka poetycka Elżbiety, bardzo osobista. Dramatyczny (także z racji wyboru formy), filozoficzny dyskurs o ludzkiej kondycji, w konfrontacji z historią, pojedynczym losem i doświadczeniem. Zachowany zostaje malarski sposób patrzenia na świat, wraz z nim zasada przenikania, multiplikacji (bo dwie we mnie były / ja, ale jakby nie / i ja inna, ale też nie).

Niemniej podporządkowanie się rytmowi słów, ich brzmieniom i sensom – dominuje, organizuje wypowiedź na wszystkich poziomach. Dobre, mądre książki poetyckie, a ta niewątpliwie do takich należy, nie potrzebują wstępów, ani komentarzy. Dobre, mądre książki poetyckie bronią się same. Przed słowami autora najlepiej jak nie ma słów nikogo innego. Konfesyjny charakter poezji sprawia, że do wybrzmienia wystarcza jej sama cisza. W ciszy wyraźnie słyhać, Elżbieto, Twój czysty, opanowany głos. Poruszają mnie, mimo swojej naiwnej kategoryczności, słowa bohatera lirycznego: żyć i być sobą / to jedno.

Jan Kasper

I

1.

*dramat człowieka rozgrywa się
w teatrze cieni
wspomnień
ruchu wirowego siebie*

i przebłąsków

*w tragedii kreon żąda
a antygona bez zmian*

*żał gdy w rozlewisku nazwisk umiera
a jego imię bezpotomne
choć literatura wytłuszcza je drukiem
i ogrzewa papierem książki*

2.

*w piwnicy mojego domu
odkryłam drzewo
w jego czuprynie owoce
jak krople deszczu na szybie*

*dotykam i nie nadgryzam
za płótem wojny osobiste
prywatne i inne
ewa zamyka okna
a adam otwiera drzwi i wychodzi*

3.

*bez oka sokoła
i pazura
z dwiema kończynami strachu
i dwiema ciekawości*

*z obręczą ezechielowej wizji
od środka
rwana spazmem i wołaniem*

*jestem
wśród swoich
jak wśród obcych*

*radosna
pod powłoką ciszy
jak pod welonem
zaślubiona życiu*

4.

*przystępuję do Twego obrazu
jak kura do garści pszenicy
jak pszczoła do kwiatu
czasem jak pies do drzewa*

jak żona do męża

*dlatego wejdź
proszę
w przestrzeń naszych słów*

*w sposób widzenia
aby ciało mojego serca
i śpiew ptaków we mnie
dla nas*

amen

5.
*za oknem
w raju przedmieścia
sąsiad z żoną
pod drzewem zbierają orzechy*

*on myśląc próbuję panować
ona mówi
że trząść trzeba
a on
weź i trzęś
a ona
o
o
o*

6.
*w kieszeni twoich dłoni
odnajduję nas
logikę krzyżowania dróg równorzędnych*

Mów mi Pierre

pamiętam jak przed śmiercią matki
wszedłem do kuchni

rodzice siedzieli
wobec siebie
przy serniku z czerwoną galaretką

nad dwiema szklankami herbaty
unosił się dym starych lokomotyw
kurz odległych podróży

ona z czepkiem siwych włosów
on z żyzną ziemią za każdym paznokciem

ich świat był zawsze taki jak ta kuchnia
ciepły i kochany
ja szukałem większego

*

mówią o mnie Janek Wnuk
wszyscy byliśmy Wnukowie
nie wiedziałem jednak czy
rodzina zginęła w czasie wojny i ślady po niej
pozostały jedynie wierzby
ich wielkie łby z policzalnym włosiem liści
pochyłone nad ziemią wciąż wyglądają swoich
zmartwychwstania

w domu byłem najmłodszy i najmniejszy
ojciec często chronił mnie przed braćmi
bo w zabawie byli silniejsi
matka po kryjomu
wypełniała łąkociami moje chude policzki
gdy się przewróciłem
siostra zlizywała krew z kolana
przestawałem płakać
myślę o niej często i o tym
że tak nie potrafię

*

kiedys bawiliśmy się w chowanego
wbiegłem do budynku z napisem nie wchodzić
grozi zawaleniem
schowałem się dość dobrze
nie mogli mnie znaleźć
wszedłem do kuchni
nad piecem wisiał okap
a ściana wyłożona kaflami
błękitną linią wiejskich historii
zaczęła rozbudzać moją wyobraźnię
potem w dużym lustrze zobaczyłem siebie
byłem inny

tego dnia
moje ciemne włosy odgrodziły mnie od rodziny
w której wszystkie czupryny przypominały lipcowe zboża
kiedy pytałem ojciec obracał wszystko w żart

bywało jednak
że głęboko ukryte coś
na co nie znajduję określenia
jakby przenosiło mnie w miejsce
którego nie ma
odrywałem się wtedy od codzienności
siadywałem na progu i patrzyłem w niebo

*

z dzieciństwa pamiętam tylko podróż
przyjechaliśmy z Bretanii

czasem śnię
że jestem w drodze
najpierw jadę samochodem
potem
gdy ten się psuje
rowerem
a gdy czuję zmęczenie
zauważam
że rower jest mały
za mały

zaczyna się nalot
bombowce nade mną

potem
idę mroczną drogą
która zamienia się w beżład dziur

aż w końcu pojawia się czysta woda
jej światło otula mi łydki

dalej wszystko się rwie
i we śnie
i we mnie

*

szukam i nie znajduję
myśli strzępi mi żal
do ojca
do matki
do braci
do żony również
bo przez szesnaście lat nie była ze mną szczerą
jak to możliwe
że wieczorami tuliła się do mnie
a potem słuchała jak powtarzałem z wytchnieniem
że żaden Wnuk nie jest szczęśliwszy

bynajmniej

*

śpiewam francuskie piosenki
w klubie Znaleziona Muza
nieprzespane noce wypełniam
zasłyszaną historią od żony i Bronka
na jej grobie położyłem granitowy kamień

żeby nie plewić
czasem przenika mnie słodki dreszcz
naszych nocnych spotkań
czuję jej wargi na moich brwiach
zaczesała je często
a ja zazdroszcząc im
wciskałem się w szczelinę jej ust
z nadzieją
że na zawsze

pamiętam
bo często mówiła
że gdy otuliłem jej dłoń
i zapytałem
czy moglibyśmy coś razem
w życiu
przestrzeń w niej stała się jasna
perłowa
święta

*

dłaczego milczała
nie zostawiłbym przecież
otwartego w niej dla nas nieba
i ziemi

tkwię w schizofrenii
czas wycina zmarszczki na moim życiorysie
nie wiem
za czym bardziej tęsknię
za życiem
za sobą
czy za śmiercią

czasem myślę
że żyć i być sobą
to jedno

pamiętam śmierć matki
mówiła
że mnie kocha
poprosiła
abym jej wybaczył
nie wiedziałem co
bo zaniemówiła
zdążyłem powiedzieć
że oczywiście
przymknęła oczy i odeszła

ojciec tęsknił za nią
nie wiem jednak
czy bardziej z miłości
czy z przyzwyczajenia i braku dzielenia tajemnic
których w domu było kilka
na przykład ta wiążąca się ze świętymi obrazami
nie mogliśmy ich ruszać

matka opowiadała
że gdy kobiety w szwalni
nie chciały zdjąć krzyża ze ściany
członkini Podstawowej Organizacji Partyjnej
która była w ciąży
weszła na drabinę i zrzuciła go
potem urodziła dziecko z suchą ręką
to nam wystarczyło

czasem gdy wbiegałem do kuchni
rodzice przestawali o czymś mówić
podbiegałem do matki i chowałem się pod fartuch
potem ojciec wyciągał mnie z tego ukrycia
lubiłem ten moment
misterium ciągłych narodzin
jego dłonie były silne
mógł trzymać w nich wszystkich nas jednocześnie
czułem się w nich bezpiecznie
czułem że są większe ode mnie
że są moim pancierzem
że są dla mnie

w dniu swojej śmierci zasłabł i poprosił moją żonę
aby została przy nim
ja poszedłem po księdza
zaczął coś mówić z przejęciem
Marta przysiadła
żeby posłuchać

*

jechałem z Jankiem po cebulę za miasto
wiedziałem
że wojna nas nie rozpieści
ale poranna zupa z cebuli
na pewno
Janek na małym rowerku
ja na starej damce
z koszykiem z przodu
przystanąłem
aby zapalić
Janek oddalił się
ale miałem go wciąż na uwadze
nagle usłyszałem warkot
obcy niski złowrogi
zaczął się nalot
przedmieście rzuciło nas na pożarcie
ludzie wpadli w panikę
nagły krzyk przebił szarość nieba
gdy dojechałem
Janek był już martwy
nie wiem jak długo trwałem w odrętwieniu
potem usłyszałem płacz dziecka
pobiegłem za nim
drgnęło we mnie życie
zobaczyłem kobietę
w ramionach trzymała chłopca
pochyliłem się
wyszeptała
weź i skonała
wyczytałem z listu od jej męża

który znalazłem wraz z dowodem w torebce
że

głos się urwał
ojciec spojrział na Bronka
ten wyjął ze schowka za Sercem Jezusa
niewielką kopertę zbrudzoną krwią

*

wyciągnąłem go spod matki
był cały
przytuliłem
przestał płakać
wezbrało we mnie uczucie
którego nie znałem
przestraszony trzymał mnie za szyję
zapiąłem kurtkę
żeby go osłonić

żona czekała przed bramą
wyjęła z koszyka chłodne ciało Janka
położyła w gościnnym na stole
i przykryła sobą
wszyscy milczeli
potem ocknęła się i przytuliła mnie
między nami poruszyło się chłopiec
rozpięła kurtkę i wyjęła go
Zosia przerwała ciszę
podbiegła do matki i zapytała

czy to Janek
w tym momencie podniósł się płacz

w nocy
nie wiem dlaczego
nie spaliśmy
byliśmy z sobą tak blisko
że bardziej nie można
od tego czasu stałem się cierpliwszy
ona spokojniejsza
bywaliśmy potem podobnie
i tak często
jak się dało
ale dzieci już nie było
przy śniadaniu poprosiliśmy o dyskrecję
dzieci przerażone wojną zrozumiały
chłopiec został u nas
okoliczności sprzyjały
byliśmy po przeprowadzce
dokumenty były

w Polsce Janek zaczął chodzić do szkoły
dzieci kochały go tak samo jak my
francuska tajemnica scalała nas na zawsze
długo obawiałem się najpierw Francuzów
potem polskich komunistów
mrocznych sierocińców
w których Janek mógłby nie doczekać ojca
Matusowa z Lipowej
szwagierka mojej matki

której język nie odpoczywał
prawdopodobnie nawet we śnie
czasem podchodziła żonę mówiąc
świata zobaczyłaś
przyjemności pewnie też były
lubieżny uśmiech zasłaniała tłustą dłonią
i odchodziła bez odpowiedzi

*

ojciec umarł zaraz po wyjściu księdza
byliśmy przy nim w trójkę
ukłęknałem i położyłem głowę na jego piersi
Marta i Broniek byli obok
Broniek płakał jak dziecko
Marta również
podobnie zapłakała w chwili swojej śmierci
gdy chwyciła mnie za rękę i powiedziała
że jestem Francuzem i że teraz jest jej obojętne
czy zostanę
czy odejdę

poczułem
że lecę w jakiś dół
że obrzęk myśli we mnie jest tak wielki
że dotykam granicy obłądu
że zaczyna się skręt życia we mnie
że za chwilę mnie tu nie będzie

runąłem na podłogę i zacząłem krzyczeć
Jezu ratuj

wieczorem zobaczyłem
kolana z mojego ciała
i cudzej krwi
były ciemne od bólu

od tej chwili jest we mnie dwóch
od tej chwili szukam równowagi
powiedziano mi
że jej nie znajdę
dopóki nie przebaczę
uciekam od tej prawdy
żeby sobie ulżyć
i potem zmęczony wracam do niej
aby zrobić to samo

córki mnie unikają
sąsiedzi również

Matusowa
z którą byłem w niezgodzie
zamieniła się w komara
i ukąsiła mnie wczoraj

*

nazywam się Jean Pierre Canate
być może

bo kopertę z maderowym śladem matki
Broniek spalił przy ojcu

wyciągnięty z martwych ramion Aurelie Canate
ojca Pierre'a
lotnika uwięzionego przez Niemców
znalazłem się w labiryncie
ludzkiej czułości i lęków

śpiewam francuskie piosenki
w klubie Znaleziona Muza
mój życiorys jest rozszczepiony
jak kręgosłup matki
odłamkiem historii nieprawdopodobnej
moja miłość do życia
nadziana na pal żalu do wszystkich
jest ukrzyżowaniem
z którego nic nie wynika

czasem śnię
że jestem w drodze
najpierw jadę samochodem
potem
gdy ten się psuje
rowerem
a gdy czuję zmęczenie
zauważam
że rower jest mały
za mały

zaczyna się nalot
bombowce nade mną

potem
idę mroczną drogą
która zamienia się w beład dziur
aż w końcu pojawia się woda
czysta i rozległa
i dużo ludzi
matki i ojcowie

mojego tam nie ma
opuścił więzienie
i wciąż mnie szuka

dziadkowie i wnuki
w większości zrodzeni z czarnej ikry śmierci
teraz w białych sukniach
jak do Komunii

w dowodzie mam Wnuk
ale nazywam się Jean Pierre Canate
matka Aurelie
ojciec Pierre
śpiewam francuskie piosenki
w klubie Znaleziona Muza
nieprzespane noce wypełniam
zasłyszana historią jednego zdarzenia
resztę dopełniam wyobraźnią
która powiązana z myślą

wyrzuca mnie czasem poza
gdyby nie to
pewnie bym już nie żył

myśl jest osią
również tego co wokół mnie
skleja wspomnienie z życiem
obraz z ciałem

wyobrażenie zapachu jest zapachem
dotyku
dotykem
spotkania
spotkaniem

teraz rozumiem
dlaczego uczono mnie
że można grzeszyć myślą

*

na grobie Marty położyłem granitowy kamień
żeby nie plewić
czasem przenika mnie słodki dreszcz
naszych nocnych spotkań
czuję jej wargi na moich brwiach
zaczesała je często
a ja zazdroszcząc im
wciskałem się
w szczelinę jej ust z nadzieją

że na zawsze

wciąż szukam siebie
na dnie mnie samego

za strefą nocy
wyczuwam przestrzeń
z ciężeniem ku obecności kogoś
kogo nie znam

ale czuję
że jest dobry
dla mnie

*

dlaczego mnie słuchasz

czasu nie ma
wszystko jest

matka z ojcem siedzą naprzeciw siebie
a między nimi
ciepły płomyk sernika na zimno i tajemnice
jak woda podskórna

rozszarpane skrzydła matki
i związane ojca
Dedał bez syna
Ikar bez wlotu

na poziomie asekuracji
trafiony
ale nie zatopiony

*

pamiętam
bo żona często mówiła
że gdy otuliłem jej dłoń
i zapytałem
czy moglibyśmy coś razem
w życiu
przestrzeń w niej stała się jasna
perłowa
święta

dłaczego mnie słuchasz

rozumiesz

nie rozumiesz

milczysz

otul mą dłoń

mów mi Pierre

II

1.

*wywiedziona z kwadratury miasta
leżę w lipcowej łące
trawy nade mną jak drzewa
i pętle chmur*

*nie zrywam się
żeby dotrzeć
nie leżę
żeby wrastać
ruch we mnie jest życiem
a pośpiech mordercą*

2.

*jestem jak ziarno zboża w ziemię
granica ducha i materii
z siłą wzrostu*

*wyrastam z dialogu
jak życie z matki*

*w poście dla materii
dla substancji duszy*

*dla zstępowania i zmartwychwstania
w pracę
w przyjaźń
w codzienność*

3.

*ziemia znów przeorana potem
pachnie warzywem wyrosłym na dłoni lata*

*żywiół bytu
przelicza niepoliczalne
by skryć się przed pięścią zimy*

*rytm ciepła i zimna
szukania i spotkania*

*jeżeli powiem
czystego serca
jabłek wsmażonych w konfiturę nieba
dla nas i dla nich*

uwierzysz

4.

*na ziemi spragnionej
w ciele bez stawy
w duchu bez dobra
w domu bez chleba
nocą
rozbłyśło światło*

*z dłoni Piekarza
i łona Rodzącej
narodził się Człowiek
i żyje*

*mówią o Nim
że zwycięzca śmierci piekła i szatana
bo Łazarza wywiódł ze śmierci
i sam z niej powstał
bo ocalił Magdalenę od pułapki ciała
i męskiej rozpusty
bo nie pragnął dostatku chleba
władzy i wygody
bo nie rzucał pereł przed wieprze
tylko w ubogie kobiety
w wolę dobrych mężów
w samarytańskie miłosierdzie
w poszukujących prawdę*

5.
*rozmawiam z Tobą
mówią
że to modlitwa
nikt z moich Ciebie nie widział
wierzę jednak
że Mojżesz
wierzę też
że tlen jest związany z dwoma wodorami
i dlatego jest woda
poza mną perspektywa żaby
w środku układ dość trwale postępujących odniesień*

*czasem myślę
że to symulacja dla wewnętrznej równowagi
czuję siłę kietkującej fasoli*

*a we mnie nurt mojej rzeki
napotykając opór
żłobi inne miejsca
do koryta
do pokoju
do morza*

6.
jakby przezroczysta

*rozrzucona po okolicy
w pozornym bezładzie*

*z triangulacją przyjaciół
z ruchomym kołem horyzontu*

*bez pamięci początku
i z początkiem przejścia*

*z gładkim rysunkiem ciała
i krwiobieźnym od środka*

*z prześwitem nieba
w ciemnej chmurze mózgu*

*czasem mam się do ciebie
jak rzeźba do wiatru*

niesymetrycznie

Sydonia

wpadłem w pułapkę
własnych słów i prywatnych zajęć
już od dawna nic nie mieści się we mnie

każdy mój ruch wiąże się z lękiem
mówię do siebie o tym i o tamtym
i gubię się w tym wszystkim

mówią
że powinienem coś zrobić

oddech jest dla mnie ciężką pracą
spojrzenie w lustro również

czasem słyszę jej głos
czuję
że jest blisko
że jest we mnie jak woda
wpisana głęboko w kształt ziemi
przenika miejsca w których bywam

szukałem ratunku w modlitwie
ale ona przestała wychodzić poza moje myśli

*

spotkałem ją latem
właściwie potknąłem się o nią w trakcie spaceru
nie poderwała się

żeby wstać
wsparta na łokciach rzuciła krótkie spojrzenie
w jej oczach tkwił ten sam błękit co na niebie
doświadczyłem wtedy radości i lęku
radość była bezwarunkowa
a strach

teraz wiem miał wyraz systemu
mechanizmu
który nadal pozostaje we mnie

gdy odzyskałem równowagę

nie

to nieprawda
nie odzyskałem jej jeszcze
ale wtedy usłyszałem
jak mówiła rytmicznie

nie widzimy jak chodzimy

obok niej stał koszyk z kwiatami dziurawca
zapytałem
czy źle się czuje
a ona wolno prostując plecy i rozkładając ręce
odpowiedziała
że odpoczywa
a gdy tak odpoczywa
czuje

że ziemia jest jej poddana

w tym momencie ruszyłem gwałtownie
mieszając w sobie modlitwę z nierównym oddechem

*

wczoraj stary Kilman zrywał czerwone jabłka
dotknięte pierwszym chłodem
potem poodcinał gałęzie

nic niezwykłego
trzeba ciąć
żeby był owoc
każdego roku to samo
a jednak inaczej

rzucił mi jedno
w chwili gdy pomyślałem o pierwszej zimie w Marianowie
była trudna
miałem kłopoty gastryczne i do tego skręciłem nogę
doktor przyjeżdżał kilka razy
w końcu posłano po nią
pochyliła się nade mną i zapytała
czy się boję

zaniemówiłem
błądziłem wzrokiem jakbym budował mur
chwila po chwili
cegła po cegle

suchą zaprawą niepewności szepnąłem

tak

zadała jeszcze kilka pytań i popatrzyła mi w oczy
a niech patrzy
myślałem

wsypała coś do moździerza
nie spiesząc się tłukła nasiona i łączyła z modlitwą
potem podała mi porcję
popiłem wodą
zioła zalała wrzątkiem
przez jakiś czas milczenie łączyło się z parą

napar z dziewanny głogu i majeranku
owocu anyżu i kopru
pijam do dziś
lepiej trawię
a zimą nie choruję

później pochyliła się nad moją stopą
wykonała kilka zwinnych ruchów
jakby grała na violi da gamba
poczułem ból i zaraz potem ulgę
po krótkim masażu pocałowała ją i wyszła
nazajutrz mogłem chodzić
małą Ritę też wyciągnęła z choroby
i stary Skiba wrócił do zdrowia
jak zaleciła mu jeść więcej kiszzonej kapusty i pokrzywy

fasoli i grochu
wszyscy mieliśmy u niej jakiś dług
a po latach wielu krzyczało
że na stos z nią
na stos

*

kiedyś zakradłem się
aby zobaczyć jak pracuje przy piwie
bo mówili
że rzuca czary
aby to co uwarzy lepiej smakowało

była skupiona
nuciła jakąś piosenkę o wróblach
po raz pierwszy zauważyłem
że jest ładna
zadrżałem wtedy
ale nie to mnie zdradziło
tylko kaszel

co chcesz zobaczyć
spytała po chwili

barwa głosu i intonacja odkryły kilka warstw pytania
ale nie sugerowały żadnej odpowiedzi
co sprawiło
że poczułem się swobodniej
być może tak jak ona

gdy spotkałem ją leżącą w trawie
to ciekawe
że od tego czasu
nie czułem się przy niej inaczej
zawsze bardziej odważny
bardziej wolny

odwiedzałem ją po kryjomu
bo bałem się ludzi i tego co powiedzą
siadywaliśmy i rozmawialiśmy
nawet gdy nic nie mówiła
było dobrze

od kiedy pamiętam zawsze pachniała ziołami
znała wartość młodych liści brzozy
tłustej żółcieni dziewanny
nawłoci i mleczu
bzu i krwawnika
wysuszony skrzyp rozkruszała w skupieniu
była częścią łąk i lasów
słoi i flakoników które napełniała sobą
życiem
a ludzie mówili
że zbyt długie
że pewnie dzięki diabłu
jakby on był panem życia

źle mówili i jednocześnie szukali jej pomocy
często wychodziła od kogoś z trzaskiem
wykrzykując

że nie będzie trwonić czasu na tych
którzy nie chcą kochać

*

któregoś dnia zapytałem o Stacha
wszyscy wiedzieli
że z jej powodu często się upijał
kiedyś wrócił z lasu podrapany
wykrzykiwał przy kuflu
że ta czarownica
gdyby miała chłopca zamiast psa
byłaby normalna

miała kilku adoratorów
o których nie zabiegała
bo nie szukała ani męża ani kochanka
przyjaciela znalazła w Starym Kruku
tak nazwała psa
który przywłókł się do niej zakrwawiony i pozbawiony jąder
wydobrzał i potem zawsze stawał w jej obronie
któregoś dnia Stach zwabił psa i zatrzymał u siebie

pies zagryzł mu dziecko
już w trakcie pytania żałowałem
że mówię
ona poderwała się z krzesła trącając dzban z piwem
zakłopotana zaczęła ocierać mi buty
pomyślałem
że taka pani

a teraz u mych stóp
i w tym momencie zawstydziłem się siebie
ucałowałem jej dłoń
a potem długo trzymałem

jak długo
nie wiem
gdy odchodziłem
poprosiła
abym ją błogosławił

od tego dnia składałem pocałunek na jej dłoni
a ona przenosiła go na moje czoło
myślałem wtedy
że nie można przy niej niczego stracić
wszystko przebuduje
pomnoży
a potem sprawiedliwie podzieli

*

krótco przed wyjazdem miałem dziwny sen
śniłem siebie i nie-siebie
ją i nie-ją
siedziała vis a vis
a ja opowiadałem jej mój sen
po chwili zrozumiałem
że ona opowiada mi swój
miałem wrażenie
że opowiadamy to samo

Przestrzeń, którą zobaczyłam była inna. Jej wielkość wyznaczała osoba. Kroczyła w niej i była równie przestrzenna jak ona sama. Szła wolno. Nie wiem czy była to kobieta czy mężczyzna, zresztą nie tak ważna jest funkcja lecz istota. Szła wolno i była sama ale nie samotna, bo szła w obecności, której moje oko nie potrafiło przyjąć. Czuło ją jednak całe moje człowieczeństwo. Ta osoba jedna ale nie jedyna i sama ale nie samotna była tak czysta, że światło przestrzeni przepływało przez nią swobodnie. Szła długo, tak długo aż spotkała drugą osobę, którą otuliła i przez którą została otulona. Potem obdarowały się tym, co nie jest z nich, a było to coś więcej, niż najłatwiej postrzegana uczuciowość. To było coś, w czym przedziwność seksualności jest tylko częścią, funkcją przynależną określone mu zadaniu. To było poza wszelkim pożądaniami. Spoglądałam na nie z podziwem i radością tym większą, że osoba będąc cały czas jedną, ale nie jedyną, stawiała się częścią tak bogatą i tak w pełni, że coraz więcej światła wyznaczało jej tożsamość. Światło było jakby substancją, albo inaczej, nie było tylko efektem optycznym. Miało właściwości oświetlające i budujące. Wypełniało przestrzeń w osobie i poza nią w sposób przemyślany. Dzięki niemu osoba była, poruszała się i zmierzała ku drugiej drogą rzeczywistą, pozbawioną pozorów nieba. Ta która została otulona, oprócz tego, że była w tej samej przestrzeni co pierwsza, że była wypełniona, albo jeszcze bardziej, zbudowana z tego samego światła, przyjęła jakby inną formę. Ta forma nie była brakiem innego kształtu, ale będąc całością, stawiała się nią jeszcze bardziej, gdy została otulona przez osobę pierwszą. W tej przestrzeni bycie innym i jednocześnie bycie tym samym w samej istocie umożliwiała bycie w pełni człowiekiem, a światło które od zawsze było miłością, było spoiwem tak mocnym i pięknym, że pełnia która powstała z dwojga stała się obrazem Boga

co jakiś czas nasze głosy spotykały się
doświadczałem wtedy niezwykłego
miałem wrażenie
że jestem poza sobą
wysoko i jednocześnie w każdej części ciała
że trzymam horyzont i oś istnienia w sobie
że źródło zachwyty we mnie
wybrzmiewa harmonią

śniłem i opowiadałem
tak jak ona

widziałem siebie w środku przestrzeni
która była oświetlona wewnętrznym światłem
była światłem i obecnością jednocześnie
widziałem siebie zbudowanego z tego światła
byłem sam
ale nie samotny
potem pojawiła się druga osoba
zbudowana z tego samego
szła wolno
choć nie czułem się samotny
i nie odczuwałem żadnego braku
to w jednej chwili poczułem
że jest we mnie pragnienie czegoś bardziej
nazwałem to pragnienie spotkaniem
pojawiła się we mnie radość tym większa
że osoba
którą zobaczyłem

szła w moim kierunku
widziałem wyrazistość jej istoty i zachwyciłem się
bo odnalazłem siebie
stanęła przede mną
a ja otulając ją zrozumiałem
że to ona
różnica seksualna nie była tym
co nas połączyło
ani tym
co mogłoby nas rozdzielić
jej ciało posiadało właściwości sensualne
ale gdy zmysłowo o nim pomyślałem
oddaliła się
potem spojrzałem inaczej i powróciliśmy
bardziej przezroczyści
pomyślałem
że wywiedziony z pożądania
trwam w sytuacji innej
nowej
w którą nikt nie uwierzy
bo sam
gdy zaczynam myśleć
dochodzę do momentu
w którym myślenie
jest jedynie cieniem mglistych doznań
a gdy się obudzę
pomyślę
że to tylko we śnie jest możliwe
choć czytam często
że będziemy jak aniołowie w niebie

słyszałem myśl
bo stawała się głosem
który budował przestrzeń i światło
a potem ją i mnie
trwaliśmy zdziwieni
razem
coraz bardziej sobie
coraz bardziej sobą

przeniosłem wzrok

siedziała po drugiej stronie stołu
przykrytego płótnem
białym jak styczniowy śnieg w mroźny słoneczny dzień
opowiadała mi sen
ten sam sen
jej sen
nasz sen

*

rano opowiedziałem o wszystkim Zenonowi
radził milczeć i unikać z nią spotkań
tak też zrobiłem
i po kilku dniach wyjechałem

latami tonąłem w podróżach
i niekończących się obowiązkach
zmieniali się ludzie i drzewa
a ja
coś we mnie stanęło i uwiera do głębi

ani radość
ani ból
ani sukces
ani porażki nie są we mnie pełne
jakby pies we mnie
czasem wyje
oszałały strugami potu spływa

lęk trzyma mnie w pułapce

*

zaraz po powrocie zapytałem o nią
Zenon nie chciał mówić
ale radził
bym jej nie szukał
Stach wykrzykiwał
że czarownica musi spłonąć
a stara Marta
która posługiwała jeszcze przy klasztorze
szeptała
że to przesada
że nie o czary chodzi
tylko o rodzinne sprawy
że każdy chce mieć rację
a najbardziej pieniądze

w niedzielę po Wielkiej Nocy
spotkałem ją pod lasem
posiwiiała

nie skrywała radości
ja też
rozmawialiśmy najpierw o mnie
a potem o jej problemach
była strapiona
przy pożegnaniu powiedziałem
że nie będę mógł stanąć w jej obronie
po chwili milczenia zapytała
kim jestem

kim jestem
kim jestem
kim
najpierw pomyślałem
że z bólu wszystko jej się miesza
potem zrozumiałem pytanie
jego warstwy
piętra
jego kosmos
od tego czasu myślę nieustannie
i nie znajduję odpowiedzi
wciąż tkwię pomiędzy
coś trzyma mnie w szachu
czasem przerasta
innym razem odwrotnie
nadmiar ogółu i szczegółu trzyma mnie na uwięzi

*

we wtorek widziałem ją jeszcze raz
przełożona poprosiła
abym ją odwiedził
klęczała odwrócona do krzyża
w jej postaci nie było życia
gdy wychodziłem
ujęła moją dłoń
i poprosiła o wspólną modlitwę

miałem wrażenie
że światło
które już kiedyś widziałem
rozbłysło na chwilę i w niej i we mnie

*

rano obudziło mnie ujadanie psów i łomot do drzwi
stary Antoni krzyczał
że zabrali ją
płakał jak dziecko
powtarzał
że gdyby żył Stary Kruk
płakaliśmy razem
Antoni już nie żyje

*

ludzie długo mówili o tym
co się potem działo
że w czasie tortur zmieniała zeznania

że wieczorem przed śmiercią straciła przytomność
że o świcie wyprowadzono ją z celi
że przed egzekucją ucałowała krzyż
i coś szeptała
jedni mówili
że przeklinała wszystkich
a inni
że prosiła o coś Boga
że gdy ogień zaczął ją trawić
wielu rozbiegło się krzycząc
że smród ich dusi

*

wpadłem w pułapkę
własnych słów i prywatnych zajęć
już od dawna nic nie mieści się we mnie
każdy mój ruch wiąże się z lękiem
mówię do siebie o tym i o tamtym
i gubię się we wszystkim

mówią
że powinienem coś zrobić
a ja nie mogę
nie potrafię
oddech jest ciężką pracą
spojrzenie w lustro również

czasem słyszę jej głos
czuję

że jest we mnie jak woda
wpisana głęboko w kształt ziemi
szukam ratunku w modlitwie
ale ona nie wychodzi poza moje myśli

wczoraj przyjechał Stefan ze Szczecina
który spowiadał ją przed śmiercią
jego obecność przyniosła mi ulgę
powiedział
że ci którzy wtedy modlili się do końca
poczuli zapach róż
może takich
jak te
które pozostawiła przed marianowskim klasztorem

III

1
*myślałam
że śmierć jest powszechna
a to nie śmierć
tylko zmartwychwstanie*

śmierć jest indywidualna

2.
*z wolności do wolności
skazana na dialog
pomiędzy miłością ojca
a ojcem kłamstwa*

*z rysem ciągłej ucieczki
z jednym okiem serca*

*staję w kontrapoście zbawienia
z ciężarem na nodze krzywdy
i luzem na drugiej
przebaczenia*

3.
*jestem światem w świecie kompletnym
kosmosem krwi w dynamice słowa
wyłuskana z życia
jak perła z małża
kropla z deszczu
jabłko z drzewa*

*czasem z toporem rozstania
wbitym w stary pień czereśni*

*żywicę jej przeżuwa
na zdrowie*

4.
*w moim mieście
pod niebem ziemi świętej
w splocie ciała i ducha
pragnienia i niechęci
przyprowadziłeś mnie do Ciebie
w osi życia
w ruchu przemiany*

*betlejemska gwiazda słońca
nade mną
świeci bezinteresownie w mroku
we mnie*

5.
*błogostawiony chłód
bo nie rozleniwia
błogostawione październiki
żółte liści brzozy
rozkołysane światłem
przy płocie sąsiada*

*błogostawiony chleb całodzienny
i wszyscy narzekający
bo pomagają ujrzeć
co godne wdzięczności*

*błogostawione ślady zbiegające w Trzciance
wielorakość faktów i spojrzeń*

*błogostawiona ziemi
substancjo mojego ciała
niebo nad sześcianem mojego domu*

*miasto
błogostawione*

6.

*przede mną mleczny świt
z żarówką słońca za drzewami
smugi rosy unoszą w górę wczorajszy szept*

*więcej czasu nie będzie
ponad to co jest
w moim jabłku ciemniejszą nasioną
związku przyczyn i skutków
narodzenie ludzkie i boskie
we mnie*

*

Nocą

byliśmy jak dwie wskazówki zegara
ja byłam dłuższą
a on zbierał minuty mojej pracy
i wskazywał na siebie
myślałam, że jest moim szczęściem
że odnajdziemy się nawet na zimowej łące
rysując skrzydła orłów i ślady przepiórek
ale jak pole źle uprawiane, marniałam

*

tamtego dnia wracałam do domu
słońce kulało się po horyzoncie
na chwilę utknęło w szczybinie między domami
i schowało się za płotem
zatrzymałam się

wieś zbierała się do snu
w ujadaniu psów wybrzmiewał znajomy głos
w zawodzeniu wiatru usłyszałam tłum przyssanych do siebie
w szumie oskarżeń i cudzego pożądania

wypełniła mnie pustka
co jakiś czas ocierałam łzy spływające powoli
jakby całe wieki
łkałam jak saksofon w nocnym klubie

mówią, że czas leczy rany
ale to doświadczenie było jeszcze przede mną
a poza tym, to tylko część prawdy

któregoś dnia zobaczyłam obraz
przedstawiał osobę
która przysłoniła twarz przebitymi dłońmi
i patrzyła przez rany
a w każdej ranie oko
a w każdym oku łza
w każdym krew

coś poluzowało się we mnie
zieleń stała się zielona, słońce jaśniejsze
stałam przed sobą, jak rolnik przed ziemią
gotową na zasiew

nie przypuszczałam, że najlepsze i najtrudniejsze
jest jeszcze przede mną
ścigałam się z sobą, bo dwie we mnie były
ja, ale jakby nie
i inna, ale też ja

ciągnęłam za sobą splot nakazów i dyrektyw
ciągle na rozdrożu
ciągle niecała

wciąż jechałam
dwa nisko ustawione reflektory
nerwowo wpatrywały się w drogę
drzewa rozbiegały się i wbiegały w ciemną plamę
najpierw przypominającą serce
potem czarny kwadrat
aż w końcu stały się nocą
myśli przeciwstawne kłębiły się wszędzie
trudno powiedzieć, które były moje
nie mieściły się we mnie
jedne były echem odpowiedzialności
inne ściekiem pokus
nagle głęboka ciemność pożarła je

słyszałam pracę silnika
i blachę wgrzyżającą się w asfalt
zrozumiałam, że to wypadek

od tego momentu każda chwila przestała być chwilą
i ciemność przestała być ciemna
bezzadna słyszałam swój krzyk
który powracał do mnie

nagle wszystko zamarło
nie czułam bólu
dotknęłam siebie

żyłam

ogarnęła mnie cisza
jakiś pokój wewnętrzny
który był przestrzenią i głosem jednocześnie
słowem wypowiedzianym do mnie
i szukającym nie tyle własnego echa
co mojej w nim odpowiedzi

czułam jakąś obecność
właściwie jestem w niej nadal
mogę wykreślić ją ręką
i jednocześnie spadać w niej przez miliardy lat

nic w niej nie dzieje się nagle
ruch jest porządkiem
a porządek ruchem
słowo milczeniem
a milczenie słowem
jakby wyrazem wewnętrznej wzajemności
rytmem zdania prostego

pochwycona usłyszałam
masz żyć

POSŁOWIE

E n e r g i a G ł ę b i

Pośród artystów malarzy, grafików i rzeźbiarzy znajdziemy takich, którzy piszą i próbują dopowiadać znaczące treści do obrazów i innych dzieł plastycznych. Można by tutaj przywoływać wiele nazwisk zapisanych w historii sztuki, od tych największych, do znanych powszechnie w obrębie jednego kraju, aż do tworzących w ramach własnego, hermetycznego świata, otwartego i zarazem zamkniętego, pulsującego twórczą pasją i oryginalnością. Obrazy Elżbiety Wasyłyk są znaczącym komentarzem dla naszej rzeczywistości, ukazują człowieka w sieci uwarunkowań, wyborów i dopełnień, odsłaniają ukrytą, energetyczną przestrzeń, w której egzystuje. Jego istnienie – na tych przedstawieniach – wpisane zostało w ciąg odsłon, które mogą być zaskoczeniem dla bytów szukających konkretnych utwierdzeń w czasie i przestrzeni, ale też stanowią one rodzaj testu, który należy zdać w określonym momencie i w konkretnym miejscu. Wrażliwość, która bywa darem, staje się też zadaniem do wypełnienia, propozycją życia intensywnego, odsłaniającego ukryte wymiary, głębie niewyobrażalne, filozofię prostoty i pełni. Artystka wydobywa z rzeczywistości to, co miało być tajemnicą, co nigdy nie miało pojawić się w świetle białym, co może pulsowało cicho w podczerwieni, majaczyło poblaskami w nocy, manifestowało swoją obecność w sytuacjach skrajnych, pobudzających do natychmiastowego działania. Malarstwo dopełnia barwa i fakturą byt otwarty na świat i zamknięty dla niego, staje się komentarzem dla tego co prowokuje w przestrzeni i wypływa z przepaści jaźni we śnie, pojawia się jako powidoki czegoś tak ulotnego i tak rozedrganego, że tylko nadwrażliwość może spróbować

to wydobyć, tylko talent może to dookreślić, tylko instynkt życia może to unieśmiertelnić. Jakże dramatyczne i pełne treści są dzieła tej malarki, a zarazem jak głęboko sięgają ku wnętrzom ludzkiej psychiki – jakże konkretnie opisują wyjątkowy charakter chwilowej egzystencji, temporalnego zamknięcia w przedziałach historii i przestrzennych pułapek bez wyjścia.

Na tle obrazów Wasyłyk, jej poezja jawi się jako komentarz i niezależny przekaz, dopowiedzenie i integralny wiersz, w którym zostało ukryte przesłanie, nowy energetyczny impuls, pobudzający wyobraźnię i stanowiący treść naddaną. Mamy tutaj więcej konkretności, pojawiają się imiona i nazwiska, sytuacje zapamiętane lub wykreowane przez wyobraźnię, jakby modułowe chwile, zapadające głęboko w pamięć i stające się tkanką liryki. Tylko poeci wielkiej wrażliwości potrafią dostrzegać cząstkową energię poetycką w prostych zdarzeniach, zdawać by się mogło szarych momentach życia, niczym nie wyróżniających się spośród wielu im podobnych. Ale zadaniem umysłu twórczego jest tworzenie unii pomiędzy tym co oczywiste i tym co staje się symbolem, przekazem treści uniwersalnych, mówiących wiele na temat mechanizmów trwania. Taka poezja, jak ta, staje się opowieścią o światach budujących swoją odrębność na skraju jawy i wyobraźni, snu i marzenia o pięknie. Jakoś blisko stąd do nadrzeczywistości, a zarazem do realizmu życia „prostych ludzi”, wśród których częściej znajdziemy nadwrażliwców i tych, którzy odważą się stworzyć dzieła na miarę czasu, w którym żyli. Poetka opowiada kolejne historie i wyłania się z nich obraz niezwyklej subtelności i bolesnego uwrażliwienia, konstrukcja liryczna i obrazowa, elementarna i kosmicznie skomplikowana. Czytelnik musi

zdać sobie sprawę z tego, że ma do czynienia z czystością i pełnią, ale też nie może nie zauważyć wewnętrznej tkanki tych przekazów, ich skomplikowania na poziomie barwy i kształtu, słowa i gestu, czynu i bezruchu. To jest energia wydobyta z głębi i zarazem najtajniejsza, przepastna cząstka żywiołu – wody, ognia, powietrza i ziemi, nieustannie walczą - cych ze sobą i stale się wspierających w ludzkiej próbie bytu. Zaskakująca jest dynamika i innowacyjność tej poezji, która wykorzystuje różne osoby, mnoży wizje, przenika błony czasu i przestrzeni, wędrując – niczym wolna wyobraźnia – od obrazu do obrazu, od snu do snu i od jawy do jawy. Tutaj myśl jest osią zdarzeń, ale jednocześnie staje się axis mundi – osią świata, najważniejszym utwierdzeniem przestrzeni. Każda opowieść ma tutaj swoje drugie dno – najprościej byłoby powiedzieć malarskie – ale przecież pod powierzchnią przedstawień wyczuwa się energię głębi, siłę pierwotną, która rozsada wszystko, przywraca materii elementarną strukturę, tworzy kosmos pierwszych chwil stworzenia. Ludzkie świadomości wirują jak oszalałe, ale poetka zatrzymuje je w kadrze wiersza i przygląda się uważnie, diagnozuje stopień ich destrukcji, skalę odrealnienia, siłę imaginatywną. Z takich cząstek powstaje niezwykła panorama ludzkiego wnętrza i światów wokół niego, z takich żywiołów wyłaniają się pierwiastkowe obrazy, która po chwili toną w niebycie, nie wytrzymują próby zbyt oczywistej realności. Ale przecież tak ma być, bo poezja jest domeną ulotności, chwilowej pełni, wiedzy absolutnej, objawiającej się w błysku, w mgnieniu chwili. Udało się Elżbiecie Wasyłyk stworzyć tom, który zachwyca jako przekaz energetyczny, uwodzi zmiennością obrazów, typów osobowych, zastosowanych strategii narracyjnych i lirycznych, ale przede

wszystkim powstał tom, który śmiało może konkurować z najlepszymi zbiorami poetyckimi ostatnich lat. Trudno za wrzeć w skromnym dopowiedzeniu to, co powinno się znaleźć w rozbudowanym eseju, wykorzystującym elementy nauki, estetycznego i filozoficznego dopełnienia tego, co można znaleźć w tym tomie. Ale przecież może on stać się podstawą do większych studiów, może zachęcić czytelników, krytyków i badaczy literatury do opisu tego, co miało zostać tajemnicą jednego wnętrza, jednej osobowości twórczej, a co stało się narracją o głębiach twórczej psychiki, o tajniach myśli osoby patrzącej na świat pod określonym kątem i niosącej w sobie otwartą ranę nadwrażliwości. Warto czytać wiersze tej autorki i konfrontować je z jej malarstwem, a choć pojawiła się tutaj strategia lirycznego kamuflażu, wiele w nich się odsłania, wiele treści zostaje dopowiedzianych i dookreślonych w metaforze, porównaniu, pulsującym bólem obrazie. Ta opowieść o subtelnym wnętrzu i rozognionej psychice jest znaczącym osiągnięciem twórczym, domagającym się równie uważnej, wrażliwej lektury i ustawienia jej w ciągu najwartościowszych osiągnięć lirycznych w tym względzie. To jest piękna, prawdziwa poezja, to są odsłony ruchomych obrazów, migających w przestworach wyobraźni, jak byty pośród eksplodującego stale wszechświata, jak istnienia pragnące zamanifestować swoją żywotność, a jednocześnie wpisać się w ciąg nieuchronnych śmierci. To jest piękno porażające w swej grozie, to lęk tak samo oczywisty jak nałożenie farby na płótno i rozarcie jej na szerszej przestrzeni – to liryka rozedrgania i konkretności, pierwszej i ostatniej chwili, fanfar rozdzierających ciszę i nieuchronnego, powolnego milknięcia słów.

Dariusz Tomasz Lebioda

Po słowie

Niebo nad sześcianem składa się z trzech poematów. Tytuł tomiku pojawił się za sprawą zaprzyjaźnionego poety Janka Kaspra, który po przeczytaniu zawartości, zasugerował bym nie ustawała w poszukiwaniu. Poradził również, aby każdy poemat poprzedzić krótkimi formami poetyckimi, które pierwotnie stanowić miały rodzaj epilogu.

Kolejność poematów jest chronologiczna, ale nie chronologia zadecydowała o konstrukcji całości. Wszystkie poematy osnute są na kanwie faktów. Pięć lat temu w Kołbaczu przy Domu Konwersów, nad szklanką chłodnego piwa, Sylwia Godowska, z którą prowadziłyśmy plener malarski dla studentów, opowiedziała mi historię życia spotkanego niegdyś mężczyzny. Na plenerze w Marianowie poznałam dzieje Sydonii von Borck; kwaterowaliśmy w budynku poklasztornym, gdzie i ona kiedyś mieszkała. Bódcem do powstania poematu *Nocą* była sytuacja zaistniała pomiędzy matką i córką, pasażerkami pociągu, którym i ja podróżowałam.

Materiał do *Nieba nad sześcianem* był gotowy w 2010 roku, ale poszukiwanie wydawcy okazało się pasmem niepowodzeń, aż do momentu, kiedy podczas Nadnoteckich Dni Literatury spotkałam Dariusza Tomasza Lebiotę. W ostatniej chwili, kiedy wychodziłam już ze spotkania, pomyślałam, że może on... Dostałam wizytówkę, a po kilku dniach ofertę podjęcia obowiązków wydawcy.

No i zaczęło się: Tomasz Świtalski zgodził się nadać tomikowi kształt wydawniczy, Andrzej Biegowski zrobił reprodukcję mojej *Kontemplacji* z cyklu *Ćwiczenia duchowe*, Wiesia Szczygieł doprecyzowała stronę redakcyjną i sprowokowała mnie do napisania posłowania, w którym pragnę wyrazić tajemnicę wspólnoty zawartą w ewangelicznym przesłaniu – „jeden nie ma wszystkiego, ale wszyscy mają wszystko”.

Dziękuję Bogdanowi Mikicie za logistyczne wsparcie wydawnictwa. Dziękuję Marcinowi Boduszkowi i Aleksandrze Jabłońskiej za ostatnią edycję i korektę.

Nade wszystko jednak dziękuję Bogu za dar cierpliwości. Dzięki niemu po raz kolejny doceniłam sens daru innych dla mnie.

Elżbieta Wasyłyk

SPIS TREŚCI

Mów mi Pierre - 10

Sydonia - 31

Nocą - 50

Redaktor Dariusz Tomasz Lebioda

okładka obraz z cyklu "Ćwiczenia duchowe",
autorstwa Elżbiety Wasyłyk

autor zdjęcia Andrzej Biegowski

Projekt typograficzny i skład Tomasz Piotr Świtalski
oraz Marcin Boduszek i Aleksandra Jabłońska

Copyright © Elżbieta Wasyłyk, 2014. All rights reserved

Związek Literatów Polskich | Biblioteka "Tematu" nr 71

ISBN 978-83-60943-23-6

